

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

144. An si vnus promittat matrimonium, & alius acceptet, non tamen promittendo, maneat promittens obligatus? Ex quo alij quatuor casus deducuntur circa primossionem patrimonij, & sponsalium. Ex p. 3. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

absque alio nouo consensu, sed transire, & habere tantum vim sponsaliorum.

5. Non reticebo tamen hic apponere sententiam mediam, quam tenet Rebellius *part. 2. lib. 2. q. 10. sect. 6. num. 44.* asserens quod si contrahentes expressè pacifcantur, aliisque signis declarent, se velle, vt adueniente conditione, matrimonium statim fiat, si in eodem consensu saltem virtuali permanent, probabile est sine nouo consensu matrimonium fieri. Ita Rebellius.

6. Notandum est tamen, quod etiam stando in prima opinione requiritur, vt conditio adimpleatur coram Parocho, & testibus, vel vt Parochus, & testes cognoscant conditionem esse adimpletam. Ita Coninch, & Rebellius *vbi supra*, cum Basilio Pontio *de matrim. lib. 5. cap. 22. n. 8.* quidquid in contrarium asserat Sanchez *loco citato, n. 24.*

RESOL. CXLIV.

An vnus promittat matrimonium, & alius acceptet, non tamen repromittendo, maneat promittens obligatus?

Ex quo alij quatuor casus deducuntur circa promissionem matrimonij, & sponsalium? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 243, alias 244.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 3. dist. 5. num. 12.* vbi sic ait. Quando matrimonij promissio fit gratis, & liberatè, tunc altero acceptante promissionem, nec repromittente, solus promittens obligatur, quod si aliter post acceptationem diu ditulerit repromissionem, & matrimonium perficere, censetur contemnere: atque ita qui promissit, manebit liber ex tacita remissione, quia cum promissio matrimonij mutuum ex se repromissionem exigat, vt alter se ei mutuo tradat in compensationem, & obliget.

2. Sed contra illum stat Basilius Pontius *de matrim. lib. 2. cap. 4. num. 2.* vbi sic ait. Ego existimo nunquam esse posse promissionem futuri matrimonij gratuitam, & sine conditione repromissionis, & ex consequenti, si vnus promittat, neque alter repromittat tacitè, vel expressè, neutrum obligari: & affert rationem ex Gabriele Vasquez *in 3. part. tom. 4. dist. 4. de matrim. cap. 3. num. 33.* quia contractus matrimonij est instar contractus cuiusdam commutationis, & necessariò in se continet mutuum obligationem vtriusque, ita vt nemo velit, nec velle possit se tradere, nisi sub conditione, vt alter se ei mutuo tradat in compensationem, & obliget.

3. Ex his multa colligit Pontius contra Sanchez. Primò, promissionem futuri matrimonij non obligare ante acceptationem, neque ex iniustitia, neque ex fidelitate. Secundò, sponsonem matrimonij factam infanti fauore illius non esse firmam, vel ratam, neque expectandum tempus, donec ille velit repudiare, vel acceptare. Tertio, promissionem matrimonij etiam absenti fieri posse, neque in hoc seruari stipulationis solemnitas: at tamen antequam acceptetur ab absente, posse reuocari, & non obligare; nec posse stipulari aliquem pro alio in hac promissione, ita vt recedere non liceat promittenti. Vnde non satis est, neque pater, neque mater, neque frater, neque soror, neque alij ad acceptandum eius nomine. Quarto, si viro promittente matrimonium eam promissionem fœmina acceptet, contractum sponsaliorum valere, neque esse necessariam

aliam repromissionem, quia cum promissio matrimonij non sit nisi sub conditione repromissionis, neque esse possit ipso, quod aliquis acceptat, significat velle se in futurum contrahere, cum non possit aliter promissionem acceptare, quæ est de matrimonio futuro. Hæc omnia Pontius aduersus Sanchez, sed quia fuerunt viri doctissimi, saltem ex principio extinsecò, vni quique suam opinionem efficit probabilem, & tutam in praxi.

RESOL. CXLV.

Difficilis est illa questio, an si quis inuoluit contractum ob defectum consensus, vel cum impedimento iuramento, obienta dispensatione, teneatur iterum consentire ante Parochum & testes? Ex part. 2. n. 15, & Misc. 1. Ref. 5.

§. 1. **A**liqui affirmatiuè respondent apud Sanchez & Ceuallos *vbi infra*, & nonnulli alij docuit hanc sententiam Basilius Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 6. n. 5.* Ioan. Gutierrez *tract. de matrim. cap. 76. num. 32.* Pet. Cenedo *in suis practiciis questionibus quæ 30. n. 11.* & in *Collectaneis ad Decretales, Collect. 8. n. 4.* Spino *in speculo iustitiam gl. 15. princ. n. 6.* Etæ *de cetera cetera l. xv. Paul. Comitulus in suis responsis, moral. lib. 1. quest. 120. n. 3.* & *quest. 122. n. 10.* qui aliter de hac controuerfia dedisse litteras ad Patrem Stephanum Tuccium Romanæ Penitentiarie Rectorem. Et cum confuleret se Pater Clementem VIII. Pontifex affirmatiuè respondit. Quare, addit Comitulus post Apostolicæ Sedis adiudicationem, tenuit esse amplius integrum de hac re secus opinari, & non solum autoritate, sed etiam rationibus staret hæc opinio. Nam Concilium Tridentinum absolute docet, matrimonia non posse validè contrahi, nisi coram Parocho & testibus. Ergo sublato impedimento requiritur etiam præsentia Parochi & testium, quando denuò celebratur matrimonium, cum tunc vetè contrahatur. Nec valet dicere quod ex hac opinione sequerentur multa incommode, præsertim scandalum, nam in tali casu non debent contrahi, sed petere dispensationem à Pontifice contrahendi sine præsentia Parochi, & testium ratione scandalii.

2. Verùm contraria sententia probabilior est, & illam in praxi sæpius consului, quam amplecti sunt, Andr. Victor, mutans sententiam *in Notis ad Manuale Martini Nauarri cap. 22. num. 70.* Franciscus Syluius *in addit. ad 3. part. D. Thom. quest. 45. art. 2. quest. 2. concl. 4.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 3. dist. 37. num. 3.* Possesius *de officio Curati, cap. 10. n. 24.* Rebellius *de oblig. iust. part. 2. lib. 3. quest. 9. part. 3. & 6.* Egidius de Coninch *de Sacram. dist. 14. d. 10. num. 83.* Reginaldus *in praxi, tom. 1. lib. 3. cap. 23. num. 183.* & Bonacina *de matrim. quest. 2. part. 3. num. 5.* & 6. præter Doctores, quos ipse citat, & Sanchez *vbi supra*.

3. Dico igitur, quod non teneatur iterum coram Parocho & testibus contrahere, qui semel coram eisdem contraxerunt, inualide tamen ex defectu consensus, vel occultum impedimentum dimissis, sed satis erit, quod rursus secretè vetè conscientiam, impetrata prius dispensatione impedimenti, nihil periculum sit, vt delegatur ab aliquibus impedimentum, & probetur in foro externo; tali enim periculo existente, celebrandum iterum est coram Parocho & testibus, maxime si ipse tale impedimentum nosset, quantumcumque alias esset occultum, quia cum ipsis constet in foro Ecclesiæ matrimonium esse nullum, non sunt testes valoris, sed nulli-